

Huszonöt éve alkot Tóth Krisztina, ebből az alkalomból jelent meg a Magvető Kiadónál a huszonöt novellát tartalmazó *Pillanatragsztó* című kötete. Sok történet már korábbi publikációkból is ismerős lehet, a mikszáthi prózavilágot rekontextualizáló *Tímár*

Zsófi muskáltija, a *Doors* vagy *Az égő menyasszony* című novellákkal már találkozhattak az olvasók.

Az első regénye után az író nő még *Az égő menyasszony* címen emlegette legújabb prózakö-

tetét. A 2008 és 2013 között megjelent írásokat tartalmazó válogatáshoz azonban jobban illik a *Pillanatragsztó* cím. Ez a történet a kötet negyedik ciklusában olvasható – a könyv öt részre van tagolva, mindegyik ciklusban öt novella kapott helyet –, a novellák szereplőinek habitusát leginkább a *Pillanatragsztó* galériásnője mutatja be, aki a kiállítás megnyitóján előtt nem tud mit kezdeni egy halott szerelővel, a helyzettel, a legegyszerűbb, ha nem is foglalkozik vele, amíg az ominózus rendezvény tart. Döntésképtelenség, a problémák elodázása határozza meg a kötet szereplőinek életét.

Megcsalt feleségek, a hetvenes évek Magyarországnak valóságára rádőbbenő francia kamaszok, turisták és orvosok, iskolaigazgatók, írók egy-egy sorsfordító pillanatába nyerhetünk bepillantást, akik sokszor sztoikus nyugalommal veszik tudomásul a körülöttük zajló életet. Tóth Krisztina novelláinak szereplői nem változtak sokat a *Vonalkód* és a *Pixel* című kötetek óta. A történetekben megjelenő légkör fojtogató és pesszimista, nincs boldog végkifejlet. „Ez most már mindig így lesz? (Ez most már mindig így lesz.)” Tehetetlen szereplők sorsfordító pillanatokban, dönteni képtelen férfiak és nők, megértést és vigaszt hiába kereső megcsalt feleségek. A szituáció mindig más, a reményvesztettség mindig ugyanolyan keserű. Olvashatunk drasztikus eseményekről és hétköznapiak, jelentéktelennek tűnő mozzanatokról. A novellákban megjelenített pillanatok mindegyikében közös azonban, hogy gyökerestül változtatta meg a szereplők életét. Néhány történetben elsikkadhat egy-egy esemény jelentősége, de a motívumok mélysége (a mobiltelefon vagy éppen a madarak szimbolikája) és összhangja révén a kötet történeteinek továbbolvasásakor a befogadó számára mellbevágó lehet a felismerés, egyes jelképek újabb jelentésekkel való telítődése.

A novellákban ismét megjelennek groteszk elemek, a narrátor szarcastikus humorral tárja eléink a keserű valóságot. Brutális bántalmazásokról olvashatunk. A *Galamb* című novellában egy turista lesz tehetetlen szemtanúja egy asszonyverésnek, *A kulcs* című történetben egy anya rugdossa hasba

Bucsi-Kovács Anikó 79

EZ MOST MÁR MINDIG ÍGY LESZ?

Tóth Krisztina: *Pillanatragsztó*

terhes lányát, a *Falkavezér* című írásban pedig egy kutya bántalmazása jelenik meg. Gyakran tűnnek fel gyerekek alárendelt helyzetekben, ők a felnőttek hatalmi játszmáinak vesztes szereplői. Mélyebben érintik őket a körülöttük zajló történések, érzékenyebbek a világra. A csíkszeredai munkásokkal utazó 80 fiú, az árokparton egy öngyilkost megmenteni próbáló kamasz vagy az apja által nem elég férfiasnak tartott gyerek megrázó története mélyen hat az olvasóra. Mindannyian kiszolgáltatottak, az életükből felvillantott pillanatok későbbi mindennapjaikat, a boldog végkifejeletet kérdőjelezik meg.

A történetekben azonban nem csupán a gyerekek és az állatok kiszolgáltatottak. A novellákban megjelenő szereplők legtöbbször saját testének kiszolgáltatottja. Sokszor képtelenek döntéseket hozni, saját életüket irányítani, de még testüket sem sikerül uralniuk. A *Napfogyatkozásban* megjelenő szereplő pólója átázik az anyatejtől, az *Ez milyen mozi?* hashajtókon élő anorexiás celebje nem ér ki időben a mosdóba, a *Végülis még nyár van* hűtlen férje a megcsalt feleség lépcsőházában a kukák közt piszkítja össze magát.

A reális események mellett megjelenik a kötetben néhány szürreális momentum is, a *Földlakó* című történet egyik szereplője olyannyira nem ura a testének, hogy amikor szeretője orális szexre vágyik, a nő szó szerint elveszti a fejét. „Később ez a baleset többször is megisméltódott: a nő nem merte szóba hozni, a férfinak pedig nem tűnt fel. Minden alkalommal gyorsabban és simábban zajlott a folyamat. A nyakon bizsergő, aztán kivörösödő csík előre jelezte, hol lesz a töréssel. [...] Lassanként rájött, hogy a jelenséget a férfi indítja el: valahányszor az arcát, a száját bámulja és az orális szexre gondol, a nőnek elkezd leválni a feje.” A novella elején olvasható idézet utalás Karinthy Frigyes *Arabella* című írására, ahol az alacsony férj miatt kénytelen a feleség időnként levenni a fejét.

A *Pixel* című kötet novelláihoz hasonlóan ezeknél a történeteknél is főként egy omnipotens narrátor világítja meg olykor szarkasztikus humorral a reményvesztett szereplők életének egy-egy sorsfordító pillanatát. Ez azonban nem kizárólagos, néhány novellában a narrátor erős szubjektivitása jelenik meg az első személyben elbeszélt történetekben. A legtöbb novella nyelvezete kevésbé költői, leginkább hétköznapi, mint a *Pixelben*. A *Falkavezér* erős élőbeszédszerűségével, a *Gyűrű* című történet pedig filmszerű, snittekől álló szerkezetével tűnik ki a többi írás közül.

A kötet novellái – a *Földlakó* kivételével – reális történéseket jelenítenek meg, főként az elmúlt huszonöt évből. Képet kapunk a rendszerváltás idejéről, napjaink orvos-beteg viszonyáról, pénzéhes pszichológusokról, tönkrement házasságokról. Az egymáshoz nem kapcsolódó történetek keretét adja az első és az utolsó novella. Az első történet szereplője a rendszerváltás idején huszonöt éves, a kötetet záró történetben pedig egy hajléktalan fiú jelenik meg, aki a huszonötödik születésnapját ünnepli.

A szereplők beleragadtak az időbe, mintha a negyedszázad alatt semmi sem változott volna. *Az égő menyasszony* szereplője is megbizonyosodik róla, hogy az idő megállt. Nem változott semmi. Társadalmunkat még mindig az elhallgatás, a problémák elhessegetése, elkendőzése jellemzi. *A Pillanatragasztó* című novellában a galériásnő a megnyitó előtt veszi észre, hogy az egyik kiállított porcelántál ferdén áll, levált az egyik lába. „Ott hevert külön az üvegpolcon, mint egy kihúzott fog. Ekkor az órájára nézett: fél hét volt. Átfutott rajta, hogy meg lehetne ragasztani azt a kis pöcöknyi lábat mielőtt befutnak az első vendégek.” A tálát meg lehet ragasztani, a halott szerelőt el lehet rejteni a takarítóhelyiségben. A problémák elodázhatók.

Groteszk elemek, irónia, depresszív szereplők, fojtogató légkör és gazdag motívumhálózat. *A Vonalkód*, a *Pixel* és az *Akviárium* című kötetek sajátosságai jelennek meg ebben a válogatásban. A szereplők és a történetek megváltoztak, a hangulat és a narráció Tóth Krisztina korábbi prózaköteteinek emlékét idézik fel az olvasóban. „Ez most már mindig így lesz? Mindig? Mindig.” (*Magvető, Bp. 2014*)

Új Forrás 2015/3 – Bucsi-Kovács Anikó: Ez most már mindig így lesz?
Tóth Krisztina: *Pillanatragasztó*

